

TMG 1D & 1E **PRELIMINÄR PLANERING SVENSKA A** **7 APRIL - 4 JUNI 2003**

Poetisk vår & romananalys

VECKA	MÅNDAG	ONSDAG
15	7 april Kyrklunds "Ångvälten", instruktion för romananalys	9 Kyrklunds "Ångvälten", instruktion för romananalys Inlämning av recension (1D)
17	21 april Annandag påsk	23 april Poetisk vår, introduktion. Love Olzon & Edith Södergran
18	28 april Arbete i poesihäftet	30 april Valborg. Ej lektion
19	5 maj Förberedelser inför diktpresentationer	7 maj Förberedelser inför diktpresentationer
20	12 maj Diktpresentationer grupper 1-3	14 maj Diktpresentationer grupper 4-6
21	19 maj Diktpresentationer grupper 7-9	21 maj SPECIALDAG NP matematik b för åk 2. EJ LEKTION
22	26 maj Skönhetsideal	28 maj TMG-dagen! EJ LEKTION
23	2 juni	4 juni Betyg & utvärdering

LOVE OLZON (1970-)

Vi sjönk långt ner

där inga lögner längre biter
där ingen sanning längre tar
där man sopar undan alla spår
tills ingenting finns kvar

det var nånting med dina ögon
det var nånting som försvann
nånting som gjorde det hopplöst
svårt för oss att nå varann

din hand skar genom rymden
men du stod för långt ifrån mig
du sa: "jag gjorde vad jag kunde
nu är det upp till dig
det känns som om vi svävar
omkring i varsin sfär"
jag sa: "det är bäst att vi lämnar varann här"

och vi sjönk långt
långt ner
vi sjönk långt
vi sjönk långt ner

jag ser dig gå rakt emot mig
så rakt som du nu kan
tills vi står öga mot öga
och ändå ljusår från varann

och det är för sent att inte hälsa
men det känns falskt att ens försöka le
och det är omöjligt att blunda
trots att det gör så ont att se

vi sjönk långt ner

1. EDITH SÖDERGRAN (1892-1923)

Vierge Moderne

Jag är ingen kvinna. Jag är ett neutrum.
Jag är ett barn, en page och ett djärvt beslut,
jag är en skrattande strimma av en scharlakanssol...
Jag är ett nät för alla glupska fiskar,
jag är en skäl för alla kvinnors ära,
jag är ett steg mot slumpen och fördärvet,
jag är ett språng i friheten och självet---
Jag är blodets viskning i mannens öra,
jag är en själens frossa, köttets längtan och förvägran,
jag är en ingångsskylt till nya paradiser.
Jag är en flamma, sökande och käck,
jag är ett vatten, djupt men dristigt upp till knäna,
jag är eld och vatten i ärligt sammanhang på fria villkor...

Prinsessan

Alla kvällar lät prinsessan smeka sig.
Men den som smeker stillar blott sin egen hunger
och hennes längtan var en skygg mimosa, en storögd saga
inför verkligheten.
Nya smekningar fyllde hennes hjärta med bitter sötma
och hennes kropp med is, men hennes hjärta ville ännu mer.
Prinsessan kände kroppar, men hon sökte hjärtan;
hon hade aldrig sett ett annat hjärta än sitt eget.

Prinsessan var den armaste i hela riket:
Hon hade levat alltför länge på illusioner.
Hon visste att hennes hjärta måste dö och söndersmulas
Helt, ty sanningen fräter.
Prinsessan älskade icke de röda munnarna, de voro främmande,
Prinsessan kände icke de druckna ögonen med is på botten.
De voro alla vinterbarn, men prinsessan var från yttersta
Södern och utan nycker, utan hårdhet, utan slöjor och utan list.

2. BO BERGMAN (1869-1967)

Marionetterna

Det sitter en herre i himlens sal,
och till hans ädriga händer
gå knippen av trådar i tusental
från vart människoliv han tänder.
Han samlar dem alla, och rycker han till,
så niga och bocka vi som han vill
och göra så lustiga piruetter,
vi stackars marionetter.

Vi äta och dricka och älska och slåss
och dö och stoppas i jorden.
Vi bära den lysande tankens bloss,
vi äro så stora i orden.
I härlighet leva vi och i skam,
men allt som vår lycka och ofärd bådär
är bara ryck på trådar.

Du ädrige herre i himlens sal,
när skall du tröttna omsider?
Se dansen på dockornas karneval
är lik sig i alla tider.
Ett ryck i tråden - och allting tar slut
och människosläktet får sova ut,
och sorgen och ondskan vila sig båda
i din stora leksakslåda

3. GUSTAF FRÖDING (1860-1911)

En ghasel

Jag står och ser på världen genom gallret;
jag kan, jag vill ej slita mig från gallret,
det är så skönt att se, hur livet sjuder
och kastar höga böljor upp mot gallret,
så smärtsamt glatt och lockande det ljuder,
när skratt och sånger komma genom gallret.

Det skiftar ljust av asp och al och björk,
där ovanför står branten furumörk,
den friska doften tränger genom gallret.
Och över viken vilket präktigt sken,
i varje droppe är en ädelsten,
se, hur det skimrar härligt genom gallret!

Det vimlar båtar där och ångare
med hornmusik och muntra sångare
och glada människor i tusental,
som draga ut till fest i berg och dal;
jag vill, jag vill, jag skall, jag måste ut
och dricka liv, om blott för en minut,
jag vill ej långsamt kvävas bakom gallret!

Förgäves skall jag böja, skall jag rista
det gamla obevekligt hårda gallret
- det vill ej tänja sig, det vill ej brista,
ty i mig själv är smitt och nitat gallret,
och först när själv jag krossas, krossas gallret.

4. WILLY GRANQVIST (1948-1985)

Skymten av dej
Mer brännande
Än någon sol
Jag sträcker fram handen
Och tar den tillbaka igen

Det är omöjligt
Att tänka på en fortsättning
Känslans rörelse är hejdlös
Dess utsträckning finns inte
Dess väg till gemenskap finns inte

Jag försöker säga saker
Så rakt som möjligt till dej
Jag är rädd för det ordlösa
Jag är rädd för det orörliga
Nu tänker jag på dej var stund
Drömmer om dej
Och vet att denna bindning
är ogin mot oss båda
Ja omöjlig omöjlig omöjlig

5. LAO-TZU (ca 600 fkr)

När du finner vägen
kommer andra att finna dig.
Då de passerar utanför
kommer de att dras till din dörr.
Den väg som inte går att höra
kommer att ha sin återklang i din röst.
Den väg som inte kan ses
kommer att återspeglas i dina ögon.

6. ERIK LINDORM (1889-1941)

Är det sant att jag håller ett barn på min arm och ser mej själv i dess blick,
att fjärdarna gnistra och jorden är varm och himmelen utan en prick?
Vad är det för tid, vad är det för år, vem är jag, vad bär jag för namn?
Du skrattande knyte med solblekt hår, hur fick jag dej i min famn?
Jag lever, jag lever, på jorden jag står. Var har jag varit förut?
Jag väntade visst miljoner år på denna enda minut.
Är det du, är det du, allra käraste barn, som har kommit till sist ändå?
Om du kunde begripa, vad jag längtat, men det kan du visst aldrig förstå.
Tänk att du skulle komma till sist det vågar jag väl knappast tro,
fast det var min enda beständiga dröm, som aldrig kom till ro.
Kom och sätt dig hos mig, lilla barn. Får jag krama dig sakta ett slag?
Jag vill känna, att du är mig nära, jag vill höra dina andetag.
Tänk, vad allting konstigt och krångligt med ens blivit lätt att förstå.
Hjärtans allra käraste barn, så väl att du kom ändå!

7. SOLVEIG VON SCHULTZ (1907-1996)

Mina ögon vill kyssa ditt ansikte.
Jag har ingen makt över mina ögon.
De vill bara kyssa ditt ansikte.
Jag strömmar mot dig ur mina ögon,
det dallrar kring dina skuldror av en fin hetta
som långsamt löser upp dina konturer
och jag är hos dig, hos din mun
och överallt omkring dig -
jag har ingen makt över mina ögon.

Jag sitter med mina händer i skötet,
jag rör dig inte och jag skall aldrig tala.
Men mina ögon kysser ditt ansikte,
jag stiger ur mig själv och ingen kan hindra mig,
jag strömmar ut och ingen kan känna igen mig,
detta outgrundliga flöde kan jag inte stanna,
detta lysande som varken vet av slut eller början -
men när du slutligen vänder dina ögon mot mig,
dina ovetande, frågande, dina främmande ögon,
sänker jag mig själv i dina händer
och återvänder under mina ögonlock.

8. KARIN BOYE (1900-1941)

Ja visst gör det ont

Ja visst gör det ont när knoppar brister.
 Varför skulle annars våren tveka?
 Varför skulle all vår heta längtan
 bindas i det frusna bitterbleka?
 Höljet var ju knoppen hela vintern.
 Vad är det för nytt, som tär och spränger?
 Ja visst gör det ont när knoppar brister,
 ont för det som växer
 och det som stänger.

Ja nog är det svårt när droppar faller.
 Skälvande av ängslan tungt de hänger,
 klamrar sig vid kvisten, sväller, glider -
 tyngden drar dem neråt, hur de klänger.
 Svårt att vara oviss, rädd och delad,
 svårt att känna djupet dra och kalla,
 ändå sitta kvar och bara darra -
 svårt att vilja stanna
 och vilja falla.

Då, när det är värst och inget hjälper,
 Brister som i jubel trädets knoppar.
 Då, när ingen rädsla längre håller,
 faller i ett glitter kvistens droppar
 glömmer att de skrämdes av det nya
 glömmer att de ängslades för färden -
 känner en sekund sin största trygghet,
 vilar i den tillit
 som skapar världen.

9. MARIA WINE (1912-)

Är man ensam
 längtar man att bli två
 men är man två
 så är man alltid tre:
 den tredje är den ensamma
 som fortfarande är ensam.

Söker jag rosor
 finner jag snö
 söker jag snö
 finner jag rosor
 söker jag ingenting
 finner jag både
 rosor och snö.

10. INGER SJÖSTRAND (1922-)

Jag är en maskros

Jag är en maskros
 råkar jag bli avsparkad
 kryper jag ned ett tag
 gråter
 samlar mej
 och skjuter upp en ny sol
 skickar hundra fallskärmar
 med mej uti ett fröskal
 till dej
 Slösa inte säger du
 Slösa?
 Jag vet ju
 att nånstans
 - i min hjärnlösa envisa rot?
 har jag hundra nya fallskärmar
 och hundra
 och hundra igen
 att för ro skull blåsa
 över dej.

HJALMAR GULLBERG (1898-1961)

11. Kyssande vind

Han kom som en vind.
 Vad bryr sig en vind om förbud?
 Han kysste din kind,
 han kysste allt blod till din hud.
 Det borde ha stannat därvid:
 du var ju en annans, blott lånad
 en kväll i syrenernas tid
 och gullregnens månad.

Han kysste ditt öra, ditt hår.
 Vad fäster en vind
 sig vid, om han får?
 På ögonen kysstes du blind.
 Du ville, förstås, ej alls
 i början besvara hans trånad.
 Men snart låg din arm om hans hals
 i gullregnens månad

Från din mun har han kysst
 det sista av motstånd som fanns.
 Din mun ligger tyst
 med halvöppna läppar mot hans.
 Det kommer en vind och går:
 och hela din världsbild rasar
 för en fläkt från syrenernas vår
 och gullregnens klasar.

POETISK VÅR

INSTRUKTIONER FÖR DIKTPRESENTATIONER

- Arbeta i grupp om 2 eller högst 3 personer.
- Välj ut en dikt i häftet (först till kvarn...) som ni skulle vilja fördjupa er i. (men se till att läsa alla dikterna i häftet inför grupppresentationerna).
- Varje grupp ska leda en diskussion kring sin dikt!
- Först ska ni göra en **analys** av dikten på förberedelselektionerna. Följ instruktionerna nedan! Sedan ska ni leda klassen i en diskussion kring dikten.

1. Sök förklaringar till **svåra ord och uttryck**.
2. Vad fäster ni er vid i dikten?
3. Försök beskriva känslan ni får när ni läser dikten.
4. Ythandling/Tema. Vad händer i dikten? Vilken är situationen? Vem är diktjaget och hur skildras det? Hur leder "ythandlingen" oss fram till ett tema (ett abstrakt ämne, grundtanke) som exempelvis döden, kärlek, erotik, bitterhet, ångest, livsglädje, verklighetsflykt, tvivel, rädsla?
5. Tillför titeln dikten något? Varför tror ni att poeten har givit dikten just detta namn? Finns ingen titel? Varför inte?
6. Hur ser **bildspråket ut i dikten** (bildspråk: att måla med hjälp av språkliga bilder). Exempel **liknelser** (du är som en röd, röd ros, min kärlek är som en blomma, han är stark som en björn), **metaforer** (Han är en björn). **Vad hittar ni för exempel i dikten?**
7. **Vem är det som talar** i dikten? Ta inte för givet att det är författaren! Vad får vi reda på om hans/hennes **känslöstämning, attityd, motiv**? Vem talar diktjaget till? Vad vill han/hon säga eller **förmedla**?

- **I er diktpresentation/diskussion ska ni med andra ord göra följande:**

- Framföra dikterna på ett elegant sätt (använd er fantasi!)
- Förklara svåra ord och uttryck
- Ställa frågor till klassen liknande de som finns ovan. Frågorna ska stimulera till diskussion av dikten! Diskussionen är det viktigaste!
- Presentera **er egen** analys av dikten.

Tänk på att presentationen bör vara cirka **20 minuter**!

Jag och min grupp har gruppnummer _____ och vi ska presentera den _____ (datum), vilket jag nu kommer ihåg!

KOM IHÅG: POESI ÄR LIV OCH DÖD OCH HETTA (OCH ALLT DÄREMELLAN!)